

СОВЕТ
СРЕДНЕКОРСИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Молодежная, д. 13, д. Средняя Корса,
Арский муниципальный район, 422024

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА КУРСА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Яшьләр урамы, 13 йорты, Урта Курса авылы,
Арча муниципаль районы, 422024

Тел. (84366)53-4-32. факс (84366)53-4-32. E-mail: Skor.Ars@tatar.ru

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Урта Курса авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

« 10 » февраль 2021 ел

№ 1

**2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Урта
Курса авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең коммуналь инфраструктурасын
комплекслы үстерү программасын раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 14 июндәге 502 номерлы «Жирлекләрнең, шәһәр округларының коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» карары нигезендә, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге Уставына, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлеге генераль планына таянып, Урта Курса авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. 2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Урта Курса авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында «Жирлекләр» бүлегендә (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Урта Курса авыл жирлеге башлыгы

Р.Р. Вафина

«Проект-тикшеренү Үзәге» ЖЧЖ

Расльым:

**Татарстан Республикасы Арча
районы Урта Курса авыл жирлеге
башлыгы**

_____Вафина Р.Р.

мөһер урыны

**2021-2030 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРЧА РАЙОНЫ
УРТА КУРСА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ**

2021 ел

Эчтәлек

КЕРЕШ	4
1. 2021 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенә коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы паспорты	5
2. КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРЫНЫҢ хәзерге халәтенә характеристика	8
2.1. Су белән тәэмин итү системасының төп күрсәткечләре	9
2.2. Су чыгару системасының төп күрсәткечләре	12
2.3. Жылылык белән тәэмин итү системасының төп күрсәткечләре.....	12
2.4. Электр белән тәэмин итү системасының төп күрсәткечләре	12
2.5. Газ белән тәэмин итү системасының төп күрсәткечләре	12
2.6. Катты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару.....	13
2.7. Кулланучыларда исәпләү һәм энергия ресурсларын саклау приборларын урнаштыруның торышын кыскача анализлау	13
3. КИЛӘЧӘКТӘ КОММУНАЛЬ РЕСУРСЛАРНЫ ҮСТЕРҮ ҺӘМ АЛАРГА ИХТЫЯЖ	15
3.1. Халык саны динамикасы һәм фаразы.....	15
3.2. Төзелеш үсеше фаразы	15
3.3. Сәнәгать үсеше фаразы	16
3.4. Коммуналь ресурсларга ихтыяж фаразы.....	16
4.1. Коммуналь хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеге критерийлары.....	20
4.2. Коммуналь ресурсларга ихтыяжның фараз күрсәткечләре һәм перспектив йөкләнешләр	22
4.3. Һәр төр коммуналь ресурсның халык тарафыннан куллану күрсәткечләре	25
4.4. Коммуналь ресурсларның сыйфат күрсәткечләре	26
4.5. Ресурслар белән тәэмин итү системаларының ышанычлылык күрсәткечләре	27
5. МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРГӘ ИРЕШҮНЕ ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ИНВЕСТИЦИОН ПРОЕКТЛАР ПРОГРАММАСЫ	28
5.1. Инвестицияләр чыганакалары, тарифлар һәм Программаның халык өчен үтемлегә.....	29
5.2. Программа белән идарә итү	30
6. НИГЕЗЛӘҮ МАТЕРИАЛЛАРЫ	32
6.1. Үсешнең перспектив күрсәткечләре.....	32
Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Курса авыл жирлегенә характеристика.....	34
6.3. Сәнәгать үсеше фаразы	35
6.4. Төзелеш үсеше фаразы	35
6.5. Халык керемнәре үзгәрү фаразы	36
6.6. Коммуналь ресурсларга ихтыяжның перспектив күрсәткечләре	37
6.7. Коммуналь инфраструктура проблемаларының торышына характеристика	37
6.7.1. Су белән тәэмин итү.....	37
6.7.2. Су чыгару.....	37

6.7.3. Жылылык белән тээмин итү.....	37
6.7.4. Электр белән тээмин итү.....	37
6.7.5. Газ белән тээмин итү.....	38
6.7.6. Каты көнкүреш калдыкларын жыюу һәм чыгару.....	38
6.8. Электр ресурсларын саклау, исәпкә алу һәм мәгълүмат жыюудагы проблемалар һәм торышы.....	38
6.9. Коммуналь инфраструктураны үстерүнең максатчан күрсәткечләре	39
6.10. Су белән тээмин итүнең перспектив схемасы	41
6.11. Су чыгаруның перспектив схемасы.....	41
6.12. Электр белән тээмин итүнең перспектив схемасы	41
6.13. ККК (ТБО) белән эш итүнең перспектив схемасы	41
6.14. Жылылык белән тээмин итүнең перспектив схемасы	41
6.15. Газ белән тээмин итүнең перспектив схемасы	41
6.16. Су белән тээмин итү һәм су бүлеп бирү буенча инвестиция проектлары	42
6.17. Жылылык белән тээмин итү буенча инвестиция проектлары	42
6.18. Электр белән тээмин итү буенча инвестиция проектлары	42
6.19. Газ белән тээмин итү буенча инвестиция проектлары	42
6.20. ККК (ТБО) ны утильләштерү (күмү) буенча инвестиция проектлары	43
6.21. Программаны гамәлгә ашыру өчен финанс ихтыяжлары	43
6.22. Программаны исәпләү моделе	45
7. Йомгаклау.....	46

КЕРЕШ

2021 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы (алга таба - Программа) түбэндәге документлар нигезендә эшләнде:

- «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (2016 елның 23 июнендәге редакция);
- 2004 елның 30 декабрэндәге 210-ФЗ номерлы «Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын жайга салу нигезләре турында» Федераль закон (04.10.2014 ел редакциясе);
- Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең генераль планы;
- Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының «Муниципаль берәмлекләрнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын эшләү турында» 06.05.2011 № 204 боерыгы.

Программа коммуналь инфраструктура үсешенең төп юнәлешләрен, ягъни хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын яхшырту һәм шәһәрнең экологик торышын яхшырту максатларында сәнәгать, торак төзелеше ихтыяжларына туры китереп, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) объектларын билгели.

Программаның нигезен коммуналь инфраструктура үсешенең төрле юнәлешләре буенча программа чаралары системасы тәшкил итә. Әлеге программа Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл жирлегенең тотрыклы үсешенә юнәлтелгән.

Әлеге Программаны эшләү һәм раслау киләчәктә коммуналь комплекс оешмаларының инвестиция программаларын эшләү өчен кирәк.

1. 2021 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенен коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы паспорты

Программаның исеме	2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенен коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы (алга таба - Программа)
Программаны эшләү өчен нигез	<p>2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенен коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - РФ Шәһәр төзелеше кодексы, 2004 елның 29 декабрәндәге 190-ФЗ номерлы; - «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон; - «автомобиль юллары һәм Россия Федерациясендә юл эшчәнлегенә турында һәм Россия Федерациясендә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында " 2007 елның 8 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон.»; - «Жирлекләреннән, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 25 декабрь, 2015 ел, № 1440 РФ Хөкүмәтә карары; - Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе Транспорт стратегиясенә яңа редакциясен раслау турында» гы 2014 елның 11 июлендәге 1032-р номерлы күрсәтмәсе; - Хөкүмәтнең 3.07.1996 ел, № 1063-р күрсәтмәсе (2014 елның 23 маендагы үзгәрешләр белән); - Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенә Уставы; - 423330.2011 ел, № Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенә администрациясе
Программаны эшләүче	"Проект-тикшеренү үзәге" ЖЧЖ
Программаның максаты	- торак төзелешне ихтыяжларын исәпкә алып, коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерүне тәмин итү, халыкка күрсәтелә торган коммуналь хезмәтләрен сыйфатын яхшырту һәм жирлекнең экологик иминлеген яхшырту;

	<ul style="list-style-type: none"> - коммуналь хезмәтләрдән файдаланучылар өчен житештерелә торган (күрсәтелә торган) хезмәтләрнең сыйфатын һәм ышанычлылыгын үстерү; - МБ территориясендә коммуналь инфраструктураны модернизацияләү һәм төзү исәбенә, торак һәм граждан төзелеше ихтыяжларына туры китереп, каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү (күмү) өчен файдаланыла торган коммуналь инфраструктура һәм объектлар системаларын үстерү; - авыл жирлеге территориясендә экологик вәзгыятьне яхшырту; - коммуналь хезмәтләр житештерүгә чыгымнарны оптимальләштерү, ресурслардан файдалануны киметү.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> -Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең Генераль планын гамәлгә ашыру; -кулланучыларга сыйфатлы һәм ышанычлы коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итү; -коммуналь инфраструктураны үстерү механизмнарын камилләштерү; -коммуналь инфраструктура субъектлары һәм кулланучылар мәнфәгатьләренең нисбәтлелеген тәмин итү; - файдаланучылар өчен коммуналь ресурслардан файдалану мөмкинлеген тәмин иткәндә, коммуналь инфраструктураны модернизацияләү һәм яңарту; - төрле дәрәжәдәге бюджетлар акчалары исәбеннән концессия килешүләре төзү яисә инвестиция проектларын уртак финанслау юлы белән хосусый-дәүләти партнерлык системасыннан файдалану; -кабул ителгән программалар нигезендә ресурслар белән тәмин итү һәм энергияне сак тоту системасын нәтижәле файдалану.
Программаның иң мөһим максатчан күрсәткечләре	<ul style="list-style-type: none"> - халыкның коммуналь хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеге; - коммуналь хезмәтләрнең сыйфаты; - кулланучыларны исәпләү приборлары белән колачлау дәрәжәсе; - ресурслар белән тәмин итү системалары эшенең ышанычлылыгы (ышанычсызлыгы); - перспективада өстәлчәк яңа йөкләмәләр күләме
Программаны тормышка ашыру сроклары	2021-2030 еллар

Программаны финанслау күләме һәм чыганақлары	2021-2030 еллар чорына Программаны гамәлгә ашыруға финанс чыгымнары - 1 325,49 мең сум, шул исәптән: -бюджет акчалары - 1 325,49 мең сум, - бюджеттан тыш чаралар - 0,0 мең сум,
--	--

2. КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРЫНЫҢ ХӘЗЕРГЕ ХАЛӘТЕНӘ ХАРАКТЕРИСТИКА

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенен халкы һәм оешмалары коммуналь хезмәтләр: салкын су, газ һәм электр белән тәмин ителгән. Авыл жирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыклары жыю һәм утильләштерү, су чыгару, жылылык белән тәмин итү юк.

Коммуналь ресурслар һәм хезмәтләр житештерү һәм сату муниципаль предприятиеләр тарафыннан, шулай ук милекнең башка формасы предприятиеләре тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар 1 нче таблицада китерелгән.

Муниципаль предприятиеләр житештерү эшчәнлегендә хужалык алып бару хокукында шәһәр милкендәге жиһазлардан файдаланалар. ААЖ, АО һәм ПО милек формасы предприятиеләре житештерү эшчәнлегендә үз жиһазларын яисә аренданың озак сроклы шартнамәләре нигезендә муниципаль милектән файдаланалар.

1 нче таблица. Коммуналь ресурслар житештерү һәм сату структурасы.

Ресурс, хезмәт күрсәтү	ресурс белән тәмин итүче оешма	Милек иясе	Ресурслар өчен халык белән исәп-хисап системасы
Электр белән тәмин итү	«Энергосбыт» АЖ	«Энергосбыт» АЖ	Туры шартнамәлә р
Салкын су белән тәмин итү	"Водоканал Сервис" ЖЧЖ "Курса МТСы «ЖЧЖ»	"Водоканал Сервис" ЖЧЖ "Курса МТСы «ЖЧЖ»	Туры шартнамәлә р
Газ белән тәмин итү	“Сабыгаз” ЖЧЖ	“Сабыгаз” ЖЧЖ	Туры шартнамәлә р
Су чыгару		юк	
Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм утильләштерү		юк	
Жылылык белән тәмин итү		юк	

2.1. Су белән тәмин итү системасының төп күрсәткечләре

Урта Курса авыл жирлегендә су белән тәмин итү халык тормышында зур роль уйный.

Су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы бурычлары: су жыю, су эзерләү, махсулаштырылган резервуарларда су саклау һәм кулланучыларга суүткәргеч челтәргә су бирү.

Су белән тәмин итү системасы түбәндәгеләрне тәмин итә: торак һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган су куллану, коммуналь-көнкүреш предприятиеләре ихтыяжлары, предприятиеләрдә хужалык-эчә торган су куллану, эчәргә яраклы су таләп итә торган сәнәгать предприятиеләренә житештерү ихтыяжлары, янгыннар сүндерү, суүткәргеч-канализация хужалыгының үз ихтыяжлары (чиста су резервуарларын, су үткәрү һәм канализация челтәрләрен юдыру).

Су белән тәмин итү системасы инженерлык корылмаларының һәм жайланмаларның катлаулы технологик комплексыннан гыйбарәт. Алар махсус режимда эшлиләр, үзләренә гидравлик һәм технологик характеристикалары бар, табигый чыганақлардан су алуны, аны транспортлауны һәм кирәкле күләмдә кулланучыларга су бирүне тәмин итәләр.

Урта Курса авыл жирлегендә су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы начар үскән. Челтәрләренә һәм корылмаларның техник торышы билгеләнгән таләпләргә жавап бирми. Кайбер суүткәргеч челтәрләр авария хәлендә. Скважиналар ЭЦВ насослары белән жиһазландырылган. Насослар автомат режимда эшлиләр.

Су үткәрү челтәре Югары Курса авылында, Түбән Курса авылында, Корайван авылында, Сарай-Чокырча авылында һәм Алан авылында бар.

Авыл жирлеге территориясендә су белән тәмин итү жир асты сулыкларының су алу скважиналарыннан башкарыла.

Торак пунктлар буенча биналарның һәм корылмаларның су белән тәмин ителеш дәрәжәсе:

- Урта Курса авылы: 0 %;
- Югары Курса авылы: 100 %;

- Түбән Курса авылы: 100 %;
- Алан авылы: 100 %;
- Корайван авылы: 100 %;
- Сарай-Чокырча ав: 100%;
- Сарай-Чокырча тимер юл разъезды: 0 %.

Шәхси скважиналар биналарны һәм корылмаларны су белән тәмин итүнең альтернатив чарасы булып тора.

Жирлекне үзәкләштерелгән хужалык итү-эчә торган су белән тәмин итү чыганакалары:

- Урта Курса авылында су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 7,21 куб. м);
- Урта Курса авылынан көнчыгышка таба су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк);
- Сарай-Чокырча авылында су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 7,21 куб. м);
- Югары Курса авылында су алу скважинасы (куәте турында белешмәләр юк);
- Алан авылында су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 5,42 куб. м);
- Корайван авылынан төньякка таба су алу скважинасы (куәте: сәгатенә 7,21 куб. м);
- Түбән Курса авылынан көньяк-көнчыгышка таба су алу скважинасы (куәте - сәгатенә 10,42 куб. м).

Әлеге объектларның урыны һәм характеристикасы Урта Курса авыл жирлеген су белән тәмин итү схемасы материаллары нигезендә 2015 - 2025 еллар чорына һәм жирле үзидарә органнары белешмәләренә нигезләнеп күрсәтелде.

Жир асты суларының сыйфаты тулаем алганда СанПиН 2.1.4.1074-01 “Эчә торган су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле» таләпләренә туры килә.

Су жыю жайланмаларының жир асты суларыннан файдалану хокукына лицензия бар.

СП 31.13330.2012 "Су белән тээмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.02-84 актуаль редакциясе буенча авыл жирлеге халкы өчен хужалык ихтыяжлары өчен норматив су куллану елына 78,62 мең куб. м тәшкил итә.

2 нче таблица.

Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	2021 елның 2 нче ярты еллыгы	2022 елның 1 нче ярты еллыгы	2022 елның 2 нче ярты еллыгы
Тариф	НДС белән 1 куб.м.	38,96	-	-
Тарифларның гамәлдә булу вакыты		01.07.2021 ел 31.12.2021 ел	01.01.2022 ел 30.06.2022 ел	01.07.2022 ел 31.12.2022 ел

Су белән тээмин итү системасында техник һәм технологик проблемалар:

1. Су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системасы объектларының гомуми тузуы 50% тәшкил итә;

2. Су жыю корылмалары буенча төп проблема - жиһазларның мораль һәм физик яктан тузуы;

3. Артезиан коеларын озак эксплуатацияләү, торбаларда һәм фильтрлау элементларында коррозия барлыкка килү суның сыйфатының органолептик күрсәткечләренең начараюына китерә;

4. Күп кенә су жыю скважиналарының фильтрлау элементлары булмау сулыкларның су жыю зонасында скважиналарның чагыштырма дебиты кимү, ләм басу, ком басу нәтижәсендә су йөрү катламнарының нәтижәсез эшләвенә китерә;

5. Жирлекнең барлык су алу төеннәрендә су кулланучыларның су алуны исәпләү приборлары юк, бу исәпкә алынмаган өстәмә югалтуларга китерә;

6. Эчә торган сыйфатлы суны сакчыл кулланмауга аны эчә торган су таләп ителми торган производствода һәм башка максатларда куллануны

кертергә мөмкин. Су куллану жәйге чорда шактый арта, бу, беренче чиратта, бакчаларга, шулай ук яшел үсентеләргә су сибү белән бәйле.

2.2. Су чыгару системасының төп күрсәткечләре

Урта Курса авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк.

2.3. Жылылык белән тәмин итү системасының төп күрсәткечләре

Урта Курса авыл жирлегендә жылылык белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы юк.

2.4. Электр белән тәмин итү системасының төп күрсәткечләре

Урта Курса авыл жирлегендә электр белән тәмин итү түбәндәге торак пунктларда гамәлгә ашырыла: Югары Курса авылы, Урта Курса авылы, Түбән Курса авылы, Алан авылы, Сарай-Чокырча авылы һәм Корайван авылы.

Электр белән тәмин итү өлкәсендә хезмәтләргә «Энергосбыт» АЖ күрсәтә.

Торак пунктларны һәм житештерү объектларын электр белән тәмин итү 0,4 кВ көчәнеше электр үткәргеч һава линияләре белән гамәлгә ашырыла. Электр көчәнеше киметү һәм аны бүлү трансформатор электр подстанцияләре 6-10/0,4 кВ белән тәмин ителә.

Биналарның һәм корылмаларның электр энергиясе белән тәмин ителү дәрәжәсе 100 %. (Сарай-Чокырча тимер юл разъездыннан тыш).

3 нче таблица.

Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	2021 елның 2 нче ярты еллыгы	2022 елның 1 нче ярты еллыгы	2022 елның 2 нче ярты еллыгы
Тариф	1 кВт, НДС белән	2,64	-	-
Тарифларның гамәлдә булу вакыты		01.07.2021 ел 31.12.2021 ел	01.01.2022е л- 30.06.2022е л	01.07.2022е л- 31.12.2022е л

2.5. Газ белән тәмин итү системасының төп күрсәткечләре

Урта Курса авыл жирлегендә газ белән тәмин итү түбәндәге торак

пунктларда гамәлгә ашырыла: Югары Курса авылы, Урта Курса авылы, Түбән Курса авылы, Алан авылы, Сарай-Чокырча авылы һәм Корайван авылы. “Сабыгаз” ЖЧЖ газ белән тәэмин итү өлкәсендә хезмәтләр күрсәтә.

Авыл жирлегенең барлык торак пунктларында үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү, торак һәм ижтимагый биналарның газ белән тәэмин ителеше 100 %. (Сарай-Чокырча тимер юл разъездыннан тыш).

2.6. Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару

Жирлектә каты көнкүреш калдыкларын туплауның якинча норматив күләме елына 1185 кубометр, сыек көнкүреш калдыклары - елына 2154 кубометр тәшкил итә. Каты һәм сыек көнкүреш калдыкларының факттагы күләме турында мәгълүматлар юк.

Каты көнкүреш калдыклары торак пунктлар янында урнашкан чүплекләргә чыгарыла.

2.7. Кулланучыларда исәпләү һәм энергия ресурсларын саклау приборларын урнаштыруның торышын кыскача анализлау

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегендә энергияне сак тотуга һәм энергетик нәтижәлелекне арттыруга юнәлдерелгән максатчан программалар гамәлгә ашырыла.

Энергияне сак тоту программасының төп максаты - энергия сыйдырышлылыгы һәм энергия куллануның чагыштырма күрсәткечләрән киметү исәбенә, кулланучыларның барлык төркемнәре тарафыннан энергия ресурсларын куллануны оптимальләштерү, Урта Курса авыл жирлегендә һәм бюджет өлкәсендә энергияне сак тотуга шартлар тудыру.

Энергияне сак тоту программасы бюджеттан, коммуналь комплекс предприятиеләреннән, торак секторыннан финанслана торган оешмалар тарафыннан кайбер типлаштырылган чараларны гамәлгә ашыруның максатчанлыгын күрсәтә.

Урта Курса авыл жирлегенең торак фондында энергияне сак тоту чаралары гомумйорт һәм фатир саен кулланыла торган коммуналь ресурсларны

исәпкә алу приборлары белән тәэмин итү дәрәжәсен арттыруга юнәлдерелгән. Торак секторда энергияне сак тоту программасында энергия куллану системаларының реаль торышын билгеләү, энергия ресурсларын югалту чыганаclarын билгеләү, энергия ресурсларын югалтуларны киметүнең оптималь юлларын сайлап алу каралган.

Коммуналь ресурс яки коммуналь хезмәтләр күрсәтүче предприятиеләрдә энергияне сак тоту чаралары электр белән тәэмин итү чыганаclarының эш режимнарын оптимальләштерүгә юнәлдерелгән.

Дәүләт яисә муниципаль берәмлек катнашындагы оешмаларда энергияне сак тоту һәм әлеге оешмаларның энергетика нәтижәләлеген арттыру чаралары файдаланыла торган коммуналь ресурсларны исәпкә алу приборлары белән жиһазлау; жылылык саклавын арттыру, биналарны, төзелешләре, корылмаларны жылыту, жылылык энергиясен куллануны автоматлаштыру, яктырту системаларының энергетик нәтижәләлеген арттыру буенча чаралар комплексын уздыруга юнәлдерелгән.

Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең энергияне сак тоту һәм энергия нәтижәләлеге программасын һәм коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын бергәләп гамәлгә ашыру энергия ресурслары кулланучыларына коммуналь хезмәтләрең чыгымнарын кыскартуны һәм сыйфатын күтәрүне, күпфатирлы йортларның торак урыннарында яшәү өчен уңайлы шартлар тудыруны, арзанлы бәяләрдән коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

3. КИЛӘЧӘКТӘ КОММУНАЛЬ РЕСУРСЛАРНЫ ҮСТЕРҮ ҺӘМ

АЛАРГА ИХТЫЯЖ

3.1. Халык саны динамикасы һәм фаразы

Халыкның саны халыкның демографик фаразын, табигый һәм механик хәрәкәтен исәпкә алып, жирлекнең таралыш системасында үсеш перспективалары турындагы мәгълүматларга нигезләнеп билгеләнде. Перспективада халык саны 4 нче таблицада китерелгән.

Урта Курса авыл жирлегенең даими халкы саны 2020 елның 1 гыйнварына (администрация мәгълүматлары буенча) 1093 кеше тәшкил итә.

Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл жирлегендә даими халык саны перспективада түбәндәгечә булачак:

4 нче таблица.

Атамасы	Төп чор (2021)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап срогы (2030)
Урта Курса авыл жирлеге	1093	1068	1043

Халык саны: хезмәткә сәләтле яшьтән яшьрәк - 241, хезмәткә сәләтле яшьтәгеләр - 634 һәм пенсия яшендәгеләр - 216 кеше.

Урта Курса авыл жирлеге халыкның азаюы үлүчеләр санының күп һәм туучылар санының аз булуы белән характерлана. Даими яшәүче халыкның күчеп китүе хәлне катлауландыра. Әлеге процесслар территориянең хезмәт потенциалы кимүгә, кулланучылар потенциалы кимүгә һәм территорияль үсеш һәм пространство үзләштерү процессларына тискәре йогынты ясый.

Исәп-хисап срогына торак шартларын яхшыртуга юнәлдерелгән программаларны гамәлгә ашыруга, шулай ук нәтижәле региональ миграция һәм демография сәясәтен эшләүгә карамастан, халык саны кимиячәк.

3.2. Төзелеш үсеше фаразы

Хәзерге шартларда уңайлылык дәрәжәсен билгеләүче һәм фатир зурлыгы буенча торак тибын характерлаучы төп параметрларның берсе-кешенең фатир мәйданы белән тәмин ителеше.

Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл җирлеге территориясендә торак фонды мәйданы 24,4 мең кв. м. Халыкны торак фонды белән тәмин итү 1 кешегә 22,32 м² тәшкил итә.

Торак фондының тузу торышы буенча төгәл мәгълүматлар юк, чөнки шәхси торак фондына техник инвентаризация үткәрелмәгән.

Яңа торак төзелеше буенча Урта Курса авыл җирлеге чикләрендә төрле типтагы торак төзүгә мөмкин.

Урта Курса авыл җирлеге территориясендә шәхси торак төзелеше өчен гамәлдәге инженерлык коммуникацияләре янында урнашкан резерв мәйданчыклар бар.

3.3 Сәнәгать үсеше фаразы

Җирлек территориясендә сәнәгать житештерүе объектлары юк.

3.4. Коммуналь ресурсларга ихтыяж фаразы

2017-2040 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлегенең генераль планын уңышлы тормышка ашыру кулланыла торган коммуналь ресурсларның санын киметергә мөмкинлек бирәчәк, шул ук вакытта күрсәтелә торган коммуналь хезмәтләрне гамәлгә ашыру күләме халыкның саны үзгәрү динамикасы, төзекләндерү дәрәжәсе, сәнәгать житештерүе үсеше һәм социаль әһәмиятле хезмәтләр күләменең артуы белән бәйле.

5 нче таблица. Коммуналь ресурсларга ихтыяжның перспективадагы күрсәткечләре

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЕ											
Электр энергиясен гамәлгә ашыру күләме шул исәптән.	мең кВт/сәг	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
халыкка	мең кВт/сәг	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
бюджет оешмаларына	мең кВт/сәг	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
башка кулланучыларга	мең кВт/сәг	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Электр энергиясен сату күләме үзгәрү динамикасы (2021 ел фактына карата).	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
ЖЫЛЫЛЫК ЭНЕРГИЯСЕ											
Жылылык белән тәэмин итү куәте билгеләнгән куәт	Гкал/сәг	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
фактик куәт	Гкал/сәг	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ											
Су белән тәэмин итү барлыгы шул исәптән.	мең м ³	85,41	85,03	84,65	84,27	83,9	83,53	83,16	82,79	82,42	82,05
халыкка	мең м ³	79,43	79,05	78,67	78,29	77,92	77,55	77,18	76,81	76,44	76,07
бюджет оешмаларына	мең м ³	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98
башка оешмалар	мең м ³	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

												-
Су сату күләме үзгөрү динамикасы (2021 ел фактына карата).	%	100	99,56	99,11	98,67	98,23	97,8	97,37	96,93	96,5	96,07	
СУ ЧЫГАРУ												
Елга су агызылды,	мең м3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
шул исәптән												
халыктан	мең м3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
бюджет оешмаларыннан	мең м3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
башка оешмалардан	мең м3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Су чыгару буенча хезмәт күрсәтүләрне гамәлгә ашыру күләме үзгөрү динамикасы (2021 ел фактына карата).	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ГАЗ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ												
Газ сату - барлыгы												мәгълүматлар юк
	мең м3	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
шул исәптән												
халыкка	мең м3	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
бюджет оешмаларына	мең м3	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
башка оешмаларга	мең м3	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк

Газ сату күлөмө үзгөрү динамикасы (2021 ел фактына карата).	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
КАТЫ КӨНКҮРЕШ КАЛДЫКЛАРЫН КҮМҮ (УТИЛЬЛӘШТЕРҮ) ХЕЗМӘТЕ											
Жыю нормасы	бер кешегә елына куб метр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

4. КОММУНАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАНЫ ҮСТЕРҮНЕҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ

4.1. Коммуналь хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеге критерийлары

6 нчы таблица. Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегендә коммуналь хезмәтләрдән файдалану динамикасы.

Халык өчен үтемлелек критерийларының күрсәткечләрен исәпләү									
Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Курса авыл жирлеге буенча коммуналь хезмәтләр өчен түләү									
Атамасы	Үлчәү берәмлеге	критерийның исәп-хисап әһәмияте							Искәрмә
		2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027-2030 еллар.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өч кешедән торган гаиләнен коммуналь хезмәтләре өчен түләүгә чыгымнарның айлык суммасы:	сум	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Гаиләнендә гомуми керемдә коммуналь хезмәтләргә чыгымнар өлеше	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Гаиләнендә гомуми керемдә коммуналь хезмәтләргә чыгымнар өлеше	18%тан да артык түгел								
Татарстан Республикасы РЭК күрсәткечләре									
Керемнәре яшәү минимумынан түбәнрәк булган халык өлеше ПКР буенча	%	7	7	7	7	7	7	7	-
Керемнәре яшәү минимумынан түбәнрәк	7%тан да артык түгел								

Халык өчен үтемлек критерийларының күрсәткечләрен исәпләү									
Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Курса авыл җирлегенә буенча коммуналь хезмәтләр өчен түләү									
Атамасы	үлчәү берәмлеге	критерийның исәп-хисап әһәмияте							Искәрмә
		2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027-2030 еллар.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
булган халык өлеше									
Татарстан Республикасы РЭК күрсәткечләре									
ПКР буенча коммуналь хезмәтләр өчен түләүләргә жыю дәрәжәсе	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Коммуналь хезмәтләр өчен түләүләргә жыю дәрәжәсе	кимендә 80%								
Татарстан Республикасы РЭК күрсәткечләре									
Гаиләләргә коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр алучылар - гаиләләр өлеше, %	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Халыкның коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр алучылар өлеше	15% артык түгел								
Татарстан Республикасы РЭК күрсәткечләре									

4.2. Коммуналь ресурсларга ихтыяжның фараз күрсәткечләре һәм перспектив йөкләмәләр

Коммуналь инфраструктура системаларын үстерү: электр белән тәмин итү, су белән тәмин итү, су чыгару, газ белән тәмин итү, каты көнкүреш калдыкларын күмү (утильләштерү) хезмәтләре Программаны гамәлгә ашыру барышында 7-11 нче таблицаларда күрсәтелгән индикаторлар һәм күрсәткечләр белән характерлана.

7 нче таблица. Электр белән тәмин итү системасын үстерү.

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2030
ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЕ						
Тәмин итүчедән электр энергиясе алынды	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Челтәрләрдә югалтуларның факттагы күләме	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Челтәрләрдә югалтуларның факттагы дәрәжәсе	%	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Электр энергиясен гамәлгә ашыруның гомуми күләме	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
шул исәптән.						
Халыкка	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Бюджет оешмаларына	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Башка оешмаларга	мең кВт/сәг	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълүматлар юк
Кулланучыларны электр энергиясен исәпкә алу приборлары белән тәмин итү	%	0	0	0	0	0

8 нче таблица. Жылылык белән тәмин итү системасын үстерү.

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2030
ЖЫЛЫЛЫК ЭНЕРГИЯСЕ						
Жылылык белән тәмин итүне гамәлгә ашыру күләме						
билгеләнгән куәт	Гкал/сәг	-	-	-	-	-

фактик куәт	Гкал/сәг	-	-	-	-	-
-------------	----------	---	---	---	---	---

9 нчы таблица. Су белән тәмин итү системасын үстерү.

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2030
СУ БЕЛӘН ТӘМИН ИТЕЛЭШ						
Житештерү күләме (су күтәрелү)	елга	85,41	85,03	84,65	84,27	81,69
Читгән су алынды	елга	0	0	0	0	0
Челтәргә су китерелде	елга	-	-	-	-	-
Югалтулар күләме	елга	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Югалтулар дәрәжәсе	%	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү хезмәтен гамәлгә ашыру күләме	елга	85,41	85,03	84,65	84,27	81,69
Халыкка	елга	79,43	79,05	78,67	78,29	75,71
Бюджет оешмаларына	елга	5,98	5,98	5,98	5,98	5,98
Башка оешмаларга	елга	-	-	-	-	-
Кулланучыларны салкын суны исәпкә алу приборлары белән колачлау	%	0	0	0	0	0

10 нчы таблица. Су чыгару системасын үстерү.

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2030
СУ ЧЫГАРУ						
Елга су агызылды	мең м3	-	-	-	-	-
шул исәптән.						
халыктан	мең м3	-	-	-	-	-
бюджет оешмаларыннан	мең м3	-	-	-	-	-
башка оешмалардан	мең м3	-	-	-	-	-

11 нче таблица. Газ белән тәмин итү системасын үстерү.

Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2030
ГАЗ БЕЛӘН ТӘМИН ИТҮ						
Газ белән үзәкләштерелгән тәмин итү хезмәтен гамәлгә ашыру күләме	елына куб метр	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
халыкка	елына куб метр	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
бюджет оешмаларына	елына куб метр	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк

башка оешмаларга	ельна куб метр	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк	мәгълү матлар юк
------------------	----------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

4.3. Халык тарафыннан һәр төр коммуналь ресурсны куллану күрсәткечләре

12 нче таблица.

Индикаторлар	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Электр куллану системасы											
чагыштырмача электр куллану	аена кВт/кеше	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
2. Жылылык белән тәмин итү системасы											
чагыштырмача жылылык куллану	мең аена гкал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Су белән тәмин итү системасы											
чагыштырмача су куллану	аена м3 /кеше	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
4. Су чыгару системасы											
чагыштырмача су чыгару	аена м3 /кеше	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Газ белән тәмин итү системасы											
чагыштырмача газ куллану	аена м3 /кеше	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк
6. Каты көнкүреш калдыкларын күмү (утильләштерү) хезмәте											
чагыштырмача каты көнкүреш калдыкларын күмү (утильләштерү) күләме	елга м3/кеше	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Су белән тәмин итү, газ, электр белән тәмин итү һәм каты көнкүреш калдыкларын юк итү күрсәткечләрен исәпкә алу алып барылмый.

4.4. Коммуналь ресурсларның сыйфат күрсәткечләре

Коммуналь инфраструктура объектларының техник торышы, беренче чиратта аларның эш ышанычлылыгы. Контроль һәм анализ хезмәт күрсәтү сыйфатын әлеге параметр буенча билгеләргә, соңгы 10 елда авариялелек үсү фондында төп фондларны бәяләргә һәм реабилитацияләргә мөмкинлек бирә.

Бу бәяне исәпкә алып, төп фондларны модернизацияләүнең, тузган чөлтәләргә һәм жиһазларны алыштыруның кирәкле һәм жөтәрлек дәрәжәсе билгеләнә. Нәтижәдә, коммуналь комплекстагы төп фондларны ремонтлау һәм модернизацияләүгә акча белән тәмин итү ихтыяжы билгеләнә һәм бәяләнә.

Коммуналь комплекс эшчәнлегенә оештыру-хокукый характеристикасы идарә итү системасын, институциональ үзгәртеп корулар дәрәжәсен, шартнамәчел мөнәсәбәтләр үсешен бәяләргә мөмкинлек бирә.

Максатчан индикаторлар коммуналь хезмәтләргә һәр төре буенча анализлана һәм даими рәвештә яңадан карала һәм актуальләштерелә.

Торак-коммуналь хужалык системаларына хезмәт күрсәтүнең ышанычлылыгы, коммуналь объектларның тирәлекнең чит йогынтысында сизелерлек бирелмичә, Урта Курса авыл жирлегә көнкүрешен сыйфатлы тәмин итү сәләтен характерлый.

Коммуналь инфраструктура объектлары эшенәң ышанычлылыгын кире зурлыкта бәяләргә кирәк:

- объект масштабындагы берәмлеккә аварияләр һәм зыяннар саны, мәсәлән, төп фондларның бәясе 1 млн. сум булган 1 км инженерлык чөлтәре;
- алмаштыруга мохтаж коммуналь чөлтәргәнең тузу өлешенә ел саен алмаштырыла торган чөлтәләр озынлыгы;
- югалтулар һәм исәпкә алынмаган чыгымнар дәрәжәсе.

Системаның балансылылыгы коммуналь системаларны куллануның нәтижәлелеген характерлый һәм түбәндәге күрсәткечләр ярдәмендә билгеләнә: жөтештерү егәрлекләрен куллану дәрәжәсе; егәрлек кытлыгы; исәпкә алу приборлары белән тәмин ителеш.

Ресурс нәтижелелеге ресурслардан файдалануның рациональлеген билгели һәм түбәндәге күрсәткечләр белән характерлана: электр энергиясенен чагыштырма чыгымы, ягулыкның чагыштырма чыгымы.

Коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты күрсәтелгән хезмәтләрнең билгеләнгән ГОСТларга, эпидемиологик нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килүен характерлый.

Коммуналь хезмәтләрне куллану нормативлары халык тарафыннан коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалану күләменең тормыш эшчәнлеген саклау өчен җитәрлек дәрәжәсен чагылдыра.

Коммуналь ресурсларның төп сыйфат күрсәткечләре ресурслар һәм хезмәт күрсәтүләр төрләре буенча системалаштырылган һәм 5.2 бүлектә күрсәтелгән.

4.5. Ресурслар белән тәмин итү системаларының ышанычлылык күрсәткечләре

Ресурслар белән тәмин итү системаларының ышанычлы эш күрсәткечләре 13 нче таблицада күрсәтелгән. Күрсәткечләрнең саны 6.4 бүлектә бирелгән.

13 нче таблица.

Ресурслар белән тәмин итү төре атамасы	Ышанычлылык күрсәткечләре
Электр энергиясе	Электр белән тәмин итү системасындагы аварияләр һәм инцидентлар нәтижәсендә кулланучыларны электр белән тәмин итүдә өзеклекләр саны
Жылылык энергиясе (жылылык һәм кайнар су белән тәмин итү)	Юк
Су белән тәмин итү	Су белән тәмин итү системасындагы аварияләр һәм инцидентлар нәтижәсендә кулланучыларны электр белән тәмин итүдә өзеклекләр саны
Су чыгару	Юк
Газ белән тәмин итү	Электр белән тәмин итү системасындагы аварияләр һәм инцидентлар нәтижәсендә кулланучыларны электр белән тәмин итүдә өзеклекләр саны

5. МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРГӘ ИРЕШҮНЕ ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ИНВЕСТИЦИОН ПРОЕКТЛАР ПРОГРАММАСЫ

Физик һәм мораль яктан искергән коммуналь инфраструктура заманча экологик таләпләрне үтәүне һәм коммуналь ресурсларны кулланучыларга китерелә торган коммуналь ресурсларның санына һәм сыйфатына карата үсә баручы таләпләрне үтәүне тәэмин итәргә мөмкинлек бирми. Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең нормаль эшләве һәм социаль-икътисадый үсеше коммуналь инфраструктураны мәжбүри модернизацияләү һәм коммуналь ресурслар житештерүнең, транспортлауның һәм куллануның нәтижәләлеген арттыру шартларында гына мөмкин. Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең инвестиция проектлары программасы:

- электр белән тәэмин итүдә инвестиция проектлары;
- су белән тәэмин итүдә инвестиция проектлары;
- су агызу инвестиция проектлары;
- газ белән тәэмин итүдә инвестиция проектлары;
- жылылык белән тәэмин итүдә инвестиция проектлары;
- каты көнкүреш калдыкларын утильләштерүдә инвестиция проектлары.

Инвестиция проектларын гамәлгә ашырудан һәм кабул ителгән «Энергетика нәтижәләлеген арттыру программасы»ннан көтелгән нәтижәләр ресурслар белән тәэмин итүнең, ресурслар сыйфатының ышанычлылыгын арттырудан, шулай ук табигый күрсәткечләрдә ресурсларны ремонтлауга, экономияләүгә чыгымнарны киметүдән һәм, ахыр чиктә, коммуналь инфраструктура системалары эшчәнлегенең икътисадый нәтижәләлеген күтәрүдән гыйбарәт.

5.1. Инвестициялар чыганакалары, тарифлар һәм Программаның халык өчен үтемлелеге

Инвестициялар чыганагы-предприятиеләрнең үз акчалары (табыш, амортизация түләүләре, проектларны гамәлгә ашыру хисабына чыгымнарны киметү), тоташтыру (ялгау) өчен түләүләр, бюджет акчалары (жирле, региональ, федераль бюджетлар), кредитлар, шәхси инвесторлар акчалары.

Хәзерге вакытта авыл жирлегендә жылылык белән тәэмин итү, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, газ белән тәэмин итү системасы өчен бердәнбер финанслау чыганакалары булып торырга мөмкин:

- төрле дәрәжәдәге бюджетлар акчалары;
- кредит оешмаларының заем акчалары;
- инвесторларның жәлеп ителгән акчалары;
- финанслауның башка чыганакалары.

Проектлар тормышка ашырылачак:

- коммуналь ресурслар бирүче гамәлдәге оешмалар тарафыннан;

- чит инвесторларны жәлеп итү өчен конкурслар үткөрү юлы белән (шул исәптән оешмалар яисә коммерция концессиясе килешүләре буенча).

Коммуналь инфраструктураны комплекслы үстерү программасында электр белән тәэмин итү һәм газ белән тәэмин итү системаларын модернизацияләү һәм үстерү чыганакалары каралмаган.

- предприятиеләр милкендә булган электр белән тәэмин итү һәм газ белән тәэмин итү системалары челтәрләрен һәм жиһазларын модернизацияләү, реконструкцияләү өсеге оешмаларның инвестиция программалары кысаларында тормышка ашырыла.

2021-2030 елларга коммуналь хезмәтләргә тарифларның фаразланган дәрәжәсе:

14 нче таблица.

	Хезмәтләр	Коммуналь хезмәтләргә тарифлар еллар буенча сумнарга.						
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027-2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Салкын су белән тәэмин итү, 1 м3 (НДСтан башка)	38,96	40,13	41,33	42,57	43,85	45,17	46,53 - 52,38
2	Су чыгару, 1 м3 өчен (НДСтан башка)	-	-	-	-	-	-	-

3	Жылылык белән тээмин итү, 1 Гкал өчен (НДСтан башка)	-	-	-	-	-	-	-
4	Газ белән тээмин итү, 1 м3 өчен (НДСтан башка)	5,72	5,89	6,07	6,25	6,44	6,63	6,83 - 7,68
5	Электр белән тээмин итү, 1 кВт өчен (НДСтан башка)	2,64	2,72	2,8	2,88	2,97	3,06	3,15 - 3,54

Коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләренең икътисади яктан үтемле булуы кулланучыларның коммуналь хезмәтләренең билгеләнгән бәясенә туры килүен чагылдыра.

- Яшәү минимумыннан түбәнрәк керемле халык өлеше - 7%тан да артык түгел.
- Халыкның гомуми санында коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр алучылар өлеше 12 %тан артык түгел.

15 нче таблицада хисап нәтижәләре китерелгән.

15 нче таблица.

	Ирешерлек критерий исеме	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027-2030
1	Гаиләнең гомуми керемдә коммуналь хезмәтләргә чыгымнар өлеше, %	-	-	-	-	-	-	-
2	Яшәү минимумыннан түбәнрәк керемле халык өлеше, %	7	7	7	-	-	-	-
3	Коммуналь хезмәтләр өчен түләүләргә жыю дәрәжәсе, %	-	-	-	-	-	-	-
4	Халыкның гомуми санында коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр алучылар өлеше, %	12	12	12	12	12	12	12

5.2. Программа белән идарә итү

1. Программаны гамәлгә ашыру өчен Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлеге администрациясе җаваплы.

2. Программаны гамәлгә ашыру эшләренең план-графикы, коммуналь комплекс оешмалары өчен техник биремнәр эшләү срокларын да кертәп,

бюджет акчаларын бүлү буенча карарлар кабул итү, инвесторларны жәлеп итү конкурсларын әзерләү һәм уздыру, шул исәптән концессиягә һәм башкалар, коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын кабул иткәннән соң өстәмә рәвештә раслана.

3. Программаның үтәлешен тикшереп тору Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеге администрациясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. НИГЕЗЛӘУ МАТЕРИАЛЛАРЫ

6.1. Үсешнең перспектив күрсәткечләре

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең тотрыклы үсеше һәм тулы үсеш чорына аның социаль-икътисадый үсешенең төп параметрлары фаразы генераль план составында жирлекнең территориаль үсешенең перспектив параметрларын билгеләү, капитал төзелеш объектларын һәм башка күрсәткечләрне планлаштырып төзү зоналарының чикләрен билгеләү өчен нигез булып тора. Территорияләрнең теге яки бу төрләренә ихтыяж, планировка структурасын, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны этаплап үстерү һәм жирлек үсешенең генераль план белән исәпкә алына торган башка аспекты социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләренең үзгәрү темпларына бәйле.

Жирлекнең тотрыклы социаль-икътисадый үсешенең төп максатлары:

1. Икътисадый программалар төбәк һәм төбәкара хезмәт бүленеше системасына, хезмәт күрсәтү өлкәсен модернизацияләүгә, урта һәм кече эшқуарлыкны үстерүгә актив интеграцияләнүче конкурентлыкка сәләтле предприятиеләр булдыруга юнәлдерелгән.

2. Социаль программалар кеше капиталын янадан торгызуга һәм нәтижәле куллануга, халыкка яшәү өчен уңай шартлар булдыруга, миграция агымнарын жәлеп итүгә һәм социаль инфраструктураны үстерүгә юнәлдерелгән.

3. Экологик проектлар уникаль табигать ресурсларын саклау системасын формалаштыруга һәм аларны нәтижәле файдалануга, табигый потенциалны саклауга юнәлтелгән.

Төп карарлар Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең киләчәктә социаль һәм икътисадый үсешенең фаразланган тенденцияләренә нигезләнә һәм аның барлык аспекты (икътисад, демография, транспорт-инженерлык һәм социаль инфраструктура, территория,

рекреация, инвестицияләр) буенча территориянең ресурс потенциалын анализлаудан чыгып кабул ителә.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеген үстерүнең төп принципларыннан берсе булып халыкның тормыш-көнкүреше өчен даими уңай шартлар тудыру тора. Якын киләчәктә демография проблемасын чишү, икътисадны үстерү өчен өстенлекле бурычлар булып мәгариф, сәламәтлек саклауны үстерү, шулай ук халыкның тормыш сыйфатын күтәрү буенча башка чаралар күрү (торак, инфраструктура программалары һ.б.) тора.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең төп факторлары

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең конкурент өстенлекләре һәм үсеш перспективалары социаль-икътисадый үсешнең төп факторларын, аның көчле һәм йомшак якларын анализлауга нигезләнә.

Анализ һәм жыелма бәяләү факторларының төп төркемнәре:

1. сәяси шартлар;
2. табигать ресурслары һәм шартлар;
3. икътисадый-географик урыны;
4. икътисадый шартлар;
5. демографик вәзгыять һәм хезмәт ресурслары;
6. экологик шартлар;
7. торак-коммуналь хужалык һәм социаль өлкә торышы.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше үсешенә уңай йогынты ясый торган барлык факторлары өч төркемгә бүленә:

- Эчке факторлар (көчле яklar), тышкы янауларның һәм куркынычларның тискәре йогынтысын минимумга киметү өчен файдаланырга мөмкин.

- Эчке тирәлекнең йомшак якларын нейтральләштерүгә юнәлдерелгән тышкы уңай факторлар (мөмкинлекләр).

- Тышкы һәм эчке мохитнең (көчле якларның һәм мөмкинлекләрнең ярашуы) уңай факторлары уңайсыз факторларның тискәре йогынтысын киметүгә яки нейтральләштерүгә юнәлдерелергә мөмкин.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлегенең икътисадый потенциалы, конкурентлык сәләте һәм җәлеп итүчәнлегә үсешенә тискәре йогынты ясый торган йомшак яклар сыйфатында түбәндәге факторлар аерылып тора:

- Инженер инфраструктурасының начар үсеше, аның начар техник халәте.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл җирлеге тасвирламасы

Урта Курса авыл җирлеге Арча муниципаль районының көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Аның мәйданы 6988,4 га.

Урта Курса авыл җирлеге чиге «Арча муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы (134-ТРЗ номерлы Закон редакциясендә) Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнде. Җирлек чиге турында белешмәләр күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында бирелгән.

Җирлек территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан:

- Урта Курса авылы (авыл җирлегенең административ үзәге);

- Югары Курса авылы;

Түбән Курса авылы;

- Алан авылы;

- Корайван авылы;

- Сарай-Чокырча авылы;

- Сарай-Чокырча тимер юл разъезды.

Халык санын һәм составын фаразлау (демографик фараз)

Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл жирлеге халкы саны 2020 елда 1093 кеше тәшкил итте, 2024 елга фаразланучы сан 1068 кеше.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенен халык саны кимү халыкның күчеп китүенә бәйле булачак. Урта Курса авыл жирлегендә гаиләдә уртача 3 кеше.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегендә, демографик хәлне исәпкә алып, халыкның перспективадагы санын исәпләү.

16 нчы таблица.

Торак пункт исеме	Төп чор (2021 ел)	Беренче чират	Исәп-хисап срогы (2030 ел)
		(2025 ел)	
Даими халык саны	1093	1068	1043
шул исәптән.			
хезмәткә сәләтле яшьтәгеләр	636	619	615
хезмәткә сәләтле яшьтән кечерәкләр	241	235	229
пенсия яшендәгеләр	216	214	198

Урта Курса авыл жирлегендә сәламәтлек саклау, мәгариф, торак сәясәте, ана капиталы бирү, бала табу сертификатларын куллану өлкәләрендә милли проектларны гамәлгә ашыру оптимистик фаразга нигез булып тора, бу туучылар санына уңай йогынты ясарга тиеш.

6.3. Сәнәгать үсеше фаразы

Жирлек территориясендә сәнәгать житештерүе объектлары юк.

Генераль план сәнәгать өлкәсендә жирлекне үстерүнең озак сроклы стратегик программасына әверелергә тиеш.

6.4. Төзелеш үсеше фаразы

Администрация мәгълүматларына караганда, өлкәнең Арча районы Урта Курса авыл жирлеге территориясендә торак фондының гомуми мәйданы 24,4 мең м² тәшкил итә. Авыл жирлегендә торак фонды белән уртача тәмин ителеш бер кешегә 22,32 м² тәшкил итә.

Торак фондының инженерлык инфраструктурасы белән тәмин ителү дәрәжәсе.

17 нче таблица.

№	Инженерлык жиһазы төре	Инженерлык жиһазлары белән тээмин ителгән торак фондының мәйданы, мең м2	Тээмин ителеш дәрәжәсе, %
1	Су белән тээмин итү	мәгълүматлар юк	100
2	Су чыгару (канализация)	-	-
3	Газ белән тээмин итү	мәгълүматлар юк	100
4	Электр белән тээмин итү	мәгълүматлар юк	100
5	Жылылык белән тээмин итү	-	-
6	Каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү	-	-

Торак шартларын яхшырту проблемасы хәзерге вакытта иң катлаулыларның берсе, Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегә администрациясе әлеге проблемага зур игътибар бирә.

Аерым категорияләрдәге гражданнар саны шактый артты, аларга торак урыннары дәүләт торак сертификатларын бирү дәүләт һәм өлкә бюджетлары хисабына субсидияләр һәм социаль түләүләр рәвешендә дәүләт йөкләмәләре буенча гамәлгә ашырыла.

Бүгенге көндә торакка ихтыяж югары.

Халыкның кимүенә бәйле рәвештә, торак белән тээмин ителешнең уртача күрсәткече бер кешегә 23,39 кв.м тәшкил итәчәк.

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегә чикләрендә яна торак төзелеше карала.

6.5. Халык керемнәре үзгәрү фаразы

Халыкның төп керем чыганагы булып хезмәт хакы һәм эшмәкәрлек эшчәнлегеннән кергән керемнәр тора. Фаразланган чорда халыкның керемнәре структурасында хезмәт хакы, эшмәкәрлек эшчәнлегеннән һәм милектән керем өлеше арта, актив федераль социаль сәясәт: халыкның аз керемле категорияләренә һәм балалары булган гражданнарга дәүләт социаль ярдәмнән камилләштерү белән бәйле социаль трансфертлар өлеше арта.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе буенча халыкның жан башына һәм халыкның төп социаль-демографик төркемнәре буенча яшәү минимумы күләмен билгеләү турында» карары нигезендә Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең эшкә сәләтле халкы буенча бер кешегә уртача акчалата керем күләме турында 2020 ел өчен мәгълүматлар юк.

6.6. Коммуналь ресурсларга ихтыяжның перспектив күрсәткечләре

Фаразланган бәяләүләр буенча, электр энергиясен куллану күләме арту энергия сыйдырышлы товарларга (кер юу, савыт-саба юу машиналарына, кондиционерларга, компьютерлар һ.б.) ихтыяжның артуы һәм яңа, ремонтлана торган биналар өчен йөкләнеш кушылуга бәйле булачак.

Газ белән тәмин итүгә ихтыяжны фаразлау Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегенең социаль-иқтисади үсешенең сценар шартларыннан чыгып, шулай ук иқтисадта һәм социаль өлкәдә килеп туган хәлне анализлау нигезендә планлаштырыла. Әлеге программа гамәлдә булган чорда газ куллануны арттыру яңа кулланучылар кушылуга бәйле рәвештә ел саен арта барачак.

6.7. Коммуналь инфраструктура проблемаларының торышына характеристика

6.7.1. Су белән тәмин ителеш

Су белән тәмин итү системасында төп проблема - су жыю корылмалары һәм су үткәрү чөлтәре жиһазларының физик һәм мораль яктан тузуы.

Артезиан скважиналарын озак эксплуатацияләү, обсад торбалар һәм фильтрлау элементлары коррозияләнү су сыйфатының органолептик күрсәткечләре начараюга китерә. Күп кенә су алу скважиналарында фильтрлау элементларының булмавы скважиналар дебитының кимүенә китерә.

6.7.2. Су чыгару

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Курса авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару юк.

6.7.3. Жылылык белән тәмин итү

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлегендә жылылык белән тәмин итү системасы юк.

6.7.4. Электр белән тәмин итү

Электр белән тәмин итү өлкәсендә электр белән тәмин итү чөлтәрләренең тузуы проблема булып тора.

Электр белән тәмин итү өлкәсендә “Энергосбыт” АЖ эксплуатация оешмасы белән хезмәттәшлек ителә. Электр көчәнеше һәм бүлү трансформатор электр станцияләре 6-10/0,4 кВ. белән тәмин ителә.

6.7.5. Газ белән тәмин итү

Авыл жирлегенең барлык торак пунктларында торак һәм ижтимагый биналарның үзәкләштерелгән газ белән тәмин итү 100 %ка тигез. Әлеге тармакта проблемалар юк.

6.7.6. Каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында каты көнкүреш калдыкларын үзәкләштерелгән жыю һәм алып китүне «Жилкомбытсервис» ЖЧЖ һәм «Яңа Кенәр коммуналь хезмәтләре» ЖЧЖ башкара. Каты көнкүреш калдыклары торак пунктлар янындагы чүплекләргә чыгарыла.

6.8. Электр ресурсларын саклау, исәпкә алу һәм мәгълүмат жыюдагы проблемаларга һәм халәтенә характеристика

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеге территориясендә энергияне сак тоту сәясәтен гамәлгә ашыру энергетика ресурсларын нәтижәле файдалану, кулланучылар, энергетика ресурсларын житештерүчеләр мәнфәгатьләрен яраштыру принципларына нигезлэнгән, ягулык-энергетика ресурсларын экономияләү, жирлек бюджеты акчалары чыгымнарын киметү һәм халыкның коммуналь хезмәтләр өчен түләүләр дәрәжәсен тотрыкландыру зарурлыгына бәйле.

6.9. Коммуналь инфраструктураны үстерүнең максатчан күрсәткечләре

18 нче таблица.

	Үлчәү берәмлеге	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Су белән тәмин итү										
	барлығы МБ буенча су үткөрү чөлтәрләренә канәгатләндрерү өлеше	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	барлык МБ буенча су биргәндә югалтулар өлеше	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Су чыгару										
	Муниципаль берәмлек буенча су чыгару чөлтәрләренә канәгатләндрерү өлеше	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	Су чыгару объектларының тузу өлеше	%	50	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Газ белән тәмин итү										
	барлығы муниципаль берәмлек буенча газ белән тәмин итү чөлтәрләренә, ихтыяжы канәгатләндрерү өлеше	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4	Электр белән тәмин итү										
	Электр белән тәмин итү чөлтәрләренә, барлығы муниципаль берәмлек буенча ихтыяжы канәгатләндрерү өлеше	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	барлығы муниципаль берәмлек буенча электр энергиясен ахыргы кулланучыга, тапшырганда югалтулар өлеше	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Жылылык белән тәмин итү										
	барлығы муниципаль берәмлек буенча жылылык белән тәмин итү чөлтәрләренә ихтыяжы канәгатләндрерү өлеше	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Каты көнкүреш калдыкларын жыю (утильләштерү) системасы										
	район халкының гомуми санында чүп-	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	чар жыюны һәм чыгаруны үз эченә алган халык өлеше											
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6.10. Су белән тәэмин итүнең перспектив схемасы

Барлык еллар буенча ресурска ихтыяжны тәэмин итүче кирәкле проектлар исемлеген нигезләү булып, 2030 елга кадәр озак сроклы перспективада энергия ресурсларына ихтыяжны анализлау тора.

Схеманы тормышка ашыру кысаларында Урта Курса авылында суүткәргеч челтәре төзү күздә тотыла. Якынча исәпләүләр буенча, су белән тәэмин итүнең перспектив схемасында планлаштырылган барлык чараларны тормышка ашыруга 1,325 млн. сум кирәк булачак.

6.11. Су чыгаруның перспектив схемасы

Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл җирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы булмау сәбәпле, су чыгару өлкәсендә чаралар юк.

6.12. Электр белән тәэмин итүнең перспектив схемасы

Перспектив схема булмау сәбәпле, проект срогына электр белән тәэмин итү өлкәсендә чаралар юк.

6.13. ККК (ТБО) белән эш итүнең перспектив схемасы

Урта Курса авыл җирлегендә каты көнкүреш калдыклары белән эш итү өлкәсендә чаралар юк.

6.14. Жылылык белән тәэмин итүнең перспектив схемасы

Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл җирлегендә жылылык белән тәэмин итү өлкәсендә чаралар юк, чөнки жылылык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы юк.

6.15. Газ белән тәэмин итүнең перспектив схемасы

Газ белән тәэмин итү өлкәсендә проект срогына перспективалы схема булмауга бәйле рәвештә чаралар юк.

6.16. Су белән тәмин итү һәм су чыгару буенча инвестиция проектлары

2021-2030 елга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеген су белән тәмин итү һәм су чыгару буенча инвестиция чаралары программасы.

19 нчы таблица.

№	Чаралар исеме	Еллар буенча чараларны гамәлгә ашыру чоры, мең сум.						
		2021	2022	2023	2024	2025	2026 – 2030	Барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Су белән тәмин ителеш							
1	Урта Курса авылында суүткәргеч челтәре төзү	1325,49	0	0	0	0	0	1325,49
	Барлыгы:	1325,49	0	0	0	0	0	1325,49

6.17. Жылылык белән тәмин итү буенча инвестиция проектлары

2021-2030 елга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеген жылылык белән тәмин итү буенча инвестиция чаралары программасы юк.

6.18. Электр белән тәмин итү буенча инвестиция проектлары

2021-2030 елга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл жирлеген электр белән тәмин итү буенча инвестиция чаралары программасы юк.

6.19. Газ белән тәмин итү буенча инвестиция проектлары

2021-2030 елга Татарстан Республикасы Арча районының Урта Курса авыл жирлеген газ белән тәмин итү буенча инвестиция чаралары программасы юк.

6.20. ККК (ТБО)ны утильләштерү (күмү) буенча инвестиция проектлары

Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлегенең каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү буенча 2021-2030 елга инвестиция чаралары программасы юк.

6.21. Программаны гамәлгә ашыру өчен финанс ихтыяжлары

Әлеге бүлектә инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен ел саен (якындагы елларга) капитал салуларга ихтыяж динамикасы китерелгән. Чыгымнарның суммасы капитал төзелеш төрләре һәм эш төрләре буенча шундый ук объектлар буенча кабул ителде. ПСДка чыгымнар исәпләгәндә "Төзелеш өчен проект эшләренә база баяләре белешмәсе" һәм Росстройның 24.04.2008 № ВБ-1711/02 тәкъдим хаты исәпкә алынды. 2030 елга кадәр барлык инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен капитал кертемнәргә ихтыяж 19 нчы таблицада чагылыш тапты.

20 нче табица.

Чаралар исеме	Финанслау чыганагы	Барлыгы	Программаны гамэлгэ ашыруга инвестициялэр, мең сум.					
			2021	2022	2023	2024	2025	2026-2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Су белән тээмин итү өлкәсендәге чаралар	БС	1 325,49	1 325,49	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	ВС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Барлыгы		1 325,49	1 325,49	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Барлыгы шул исәптән:		1 325,49	1 325,49	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БС - бюджет акчалары		1 325,49	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ВС - бюджеттан тыш чаралар		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2021-2030 елларга Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм тиешле елга жирле бюджет формалаштырганда законнарда билгеләнгән тәртиптә ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Ресурслар белән тээмин итүне киметкәндә (арттырганда), Программа күрсәткечләренә билгеләнгән тәртиптә үзгәрешләр кертелә.

6.22. Программаны исәпләү моделле

Программаның төп максатчан күрсәткечләрен исәпләү башкарма комитеттан, ресурслар белән тәэмин итүче оешмалардан, коммуналь комплекс оешмаларыннан алынган мәгълүматлардан чыгып үткәрелде.

Нигез итеп ресурслар белән тәэмин итү буенча факттагы баланс күрсәткечләре, гамәлдәге жиһазларның инженерлык характеристикалары алынды. 2020 ел эшләү өчен нигез чор итеп кабул ителде. Аналитик методларны һәм фаразлау ысулларын кулланып, халык санын фаразлау күрсәткечләре, энергия ресурсларын куллану күләмнәре саналган. Фаразны исәпкә алып, инженерлык инфраструктурасының торышы буенча нәтижәләр ясалды.

7. Йомгаклау

2021-2030 елларга Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлегенең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын кабул итү һәм анда каралган чараларны үтәү түбәндәгеләрне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:

- Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлеге ихтыяжлары нигезендә каты көнкүреш калдыкларын утильләштерү өчен кулланыла торган коммуналь инфраструктура системаларын һәм объектларны үстерү;

-торак секторын үстерү һәм гражданның торак төзелеше өчен жир кишәрлекләрен комплекслы үзләштерү өчен шартлар тудыру;

- төрле чыгымнар һәм экологик нәтижәләр булганда коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү;

-Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлеге территориясендә экологик вәзгыятьне яхшырту;

-коммуналь комплекс оешмаларының коммуналь инфраструктура системаларына, әлеге хезмәтләрдән файдаланучылар өчен файдалану мөмкинлеген тәмин итүне исәпкә алып, тарифларга инвестиция өстәмәләрен тоташтыруга инвестиция программалары һәм тарифлар кабул итү;

-коммуналь инфраструктураны үстерү өлкәсендә Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлегенең бюджет сәясәтен гәмәлгә ашыру, республика һәм федераль бюджетларның максатчан акчаларын, инвесторлар акчаларын жәлеп итү;

- халыкка күрсәтелә торган коммуналь хезмәтләрнең күләмен арттыру һәм сыйфатын яхшырту;

-Татарстан Республикасы Арча районы Урта Курса авыл җирлеге территориясендә экологик вәзгыятьне яхшырту.